

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI AXLOQIY VA VATANPARVARLIK TARBIYASI PEDAGOGIK TUSHUNCHA SIFATIDA

Karimova Shoira Baxtiyarovna

Qo'qon davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Musaeva Leyla

Qo'qon davlat pedagogika institute talabasi

Annotatsiya. Maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy tarbiyalash bo'yicha chuqur va puxta ishlar Vatanga muhabbatni shakllantirishning asosidir. Olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda vatanparvarlik tarbiyasi bolalarda ijtimoiy g'oyalarni shakllantirish jarayonida axloqiy tarbiyaning jihatlaridan biri sifatida qaraldi. Maqolada ushbu xulosa atroflicha yoritilgan.

Kalit so'zlar: axloq, tarbiya, qadryat, mansublik.

Ma'lumki, shaxs shaxsi ko'p sonli omillar ta'sirida, ob'ektiv va sub'ektiv, tabiiy va ijtimoiy, ichki va tashqi, mustaqil va o'z-o'zidan yoki muayyan maqsadlarga muvofiq harakat qiluvchi kishilarning irodasi va ongiga bog'liq holda shakllanadi va rivojlanadi. Shu bilan birga, insonning o'zi passiv mavjudot emas, u o'zining shakllanishi va rivojlanishining sub'ekti sifatida harakat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasi muammosiga o'tishdan oldin, ta'lim jarayonini, bolalarni tarbiyalashdagi kasbiy pedagogik faoliyatni va butun fanni tushunishning markaziy toifasi sifatida "ta'lim" tushunchasi haqida batafsilroq to'xtalib o'tish kerak. umuman pedagogika. "Tarbiya" tushunchasining asl ma'nosi so'zning o'zak qismi bilan bog'liq: "tarbiya" – hayotga moslashmagan, tug'ilishda butunlay nochor bo'lib qolgan bolani ovqatlantirish, ovqatlantirishdir.

Ta'lim - ta'lim tizimida amalga oshiriladigan, umuminsoniy qadriyatlar asosida o'quvchilar ma'naviyatini rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratishga qaratilgan maqsadli faoliyat; ularga hayotning o'z taqdirini o'zi belgilashda, axloqiy, fuqarolik va kasbiy o'zini o'zi belgilashda yordam berish; shaxsning o'zini o'zi anglashi uchun sharoit yaratish. Ta'lim - bu shaxsni rivojlantirish jarayonini maqsadli boshqarish (H.J.Liymets, L.I. Novikova, V.A. Karakovskiy va boshqalar). Tarbiyaviy ma'noda ta'lim - bu bolaning ongi va o'zini o'zi bilishini shakllantirish va rivojlantirish, axloqiy pozitsiyani shakllantirish va uning xatti-harakatlarida mustahkamlash uchun maxsus tashkil etilgan maqsadli faoliyat.

Ta'lim har doim bolaning uyushgan faoliyati bo'lib, uni o'z davri madaniyati bilan faol munosabatda bo'lishga jalb qiladi va shu bilan bolaning hayotini madaniy mazmun bilan to'ldiradi. Ta'lim - bu o'qituvchining (o'qituvchilarning) kasbiy faoliyati tizimi bo'lib, u bola shaxsini maksimal darajada rivojlantirishga, bolaning zamonaviy madaniyat kontekstiga

kirishiga, uning insonga munosib o'z hayotining sub'ekti va strategi sifatida shakllanishiga yordam beradi.

Kontsepsiyaning qanday ifodalanishidan qat'i nazar, ko'pgina mualliflar ta'lim quyidagi muhim xususiyatlar bilan tavsiflanadi, degan fikrga qo'shiladilar: 1) maqsadlilik, ya'ni umumiy model, ijtimoiy-madaniy nishonning mavjudligi; 2) jarayonning insoniyat tarixiy taraqqiyoti yutuqlari sifatidagi ijtimoiy-madaniy qadriyatlarga muvofiqligi;) uyushgan ta'sirlarning ma'lum bir tizimining mavjudligi;) bolaning muayyan munosabatlar normalarini o'zlashtirishi uchun sharoit yaratish;) shaxs tomonidan ma'lum bir ijtimoiy rollar to'plamini o'zlashtirish. Ta'lim o'rganish bilan ham, shaxsni shakllantirish bilan ham uzviy bog'liqdir, chunki bu jarayonlar butun shaxsga qaratilgan. Amalda, tarbiyaviy ta'sirning shaxsning rivojlanishiga eksklyuziv ta'sir doiralarini ajratib ko'rsatish qiyin: uning his-tuyg'ulari, irodasi, xarakteri, shuningdek motivatsiya, qadriyat yo'nalishlari va intellektiga. Hatto Platon shunday deb yozgan edi: "... biz to'g'ri ta'limni ta'limdagi eng muhim narsa deb bilamiz", bu bu jarayonlarning ajralmas bog'liqligini aniq ko'rsatadi.

Vatanparvarlik deganda Vatanga, uning tabiatiga, xalqiga, madaniyatiga, o'z uyiga muhabbat deb ta'riflash mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning maqsadi bola qalbida tabiatga, uy va oilaga, mamlakat tarixi va madaniyatiga bo'lgan muhabbat urug'larini ekish va tarbiyalashdan iborat bo'lib, ular qarindoshlari va do'stlarining mehnati bilan yaratilgan. vatandoshlar deb ataladi. V.V. Suxomlinskiyning ta'kidlashicha, bolalik dunyoning kundalik kashfiyotidir va shuning uchun u birinchi navbatda inson va Vatan, ularning go'zalligi va buyukligi haqidagi bilimga aylanishiga ishonch hosil qilish kerak. Katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolalarga nisbatan vatanparvarlik tadqiqotchilar tomonidan atrofdagi odamlar, yovvoyi tabiat manfaati uchun barcha tadbirlarda ishtirok etish zarurati, bolalarda rahm-shafqat, hamdardlik, o'z-o'zini hurmat qilish va onglilik kabi fazilatlarning mavjudligi sifatida belgilanadi. o'zlarini atrofidagi dunyoning bir qismi sifatida.

Bolalarni axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasi, keng ma'noda, turli pedagogik vositalar yordamida bolalarda atrofdagi dunyoga qiziqish, Vatanga, uning qahramonlik o'tmishiga muhabbatni uyg'otishni maqsad qiladi. Vatanparvarlik tarbiyasi asoslarini shakllantirish axloqiy tarbiyaning eng muhim vazifalaridan biridir.

Vatanparvarlik tarbiyasi muammosi pedagogikadagi eng qiyin masalalardan biridir. Uning murakkabligi, birinchi navbatda, vatanparvarlik tarbiyasi kontsepsiyasining o'zi, ma'lum bir vaqt oralig'ida kiritilgan va bolalar bilan ishlash usullari, vositalari va shakllarini belgilaydigan mazmun bilan bog'liq. Shuni ta'kidlash kerakki, vatanparvarlik tarbiyasi doimo talabga ega. Ushbu muammoni hal qilishning murakkabligi, birinchi navbatda, bolalarning yoshi bilan bog'liq. Shuni tushunish kerakki, maktabgacha yoshda hech qanday

axloqiy sifat to'liq shakllanmaydi - hamma narsa endi tug'iladi. Biroq, deyarli barcha axloqiy fazilatlar maktabgacha yoshda paydo bo'ladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy tarbiyalash bo'yicha chuqur va puxta ishlar Vatanga muhabbatni shakllantirishning asosidir. Olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda V.G. Nechaeva, T.A. Markova, A.A. Antsiferova, N.F. Vinogradova, V.G.Pushmina va boshqalarning fikricha, vatanparvarlik tarbiyasi bolalarda ijtimoiy g'oyalarni shakllantirish jarayonida axloqiy tarbiyaning jihatlaridan biri sifatida qaraldi. Ularning asarlarida bolalarning ijtimoiy voqeligimizning turli hodisalariga ijobiy munosabatini shakllantirishga katta e'tibor qaratilib, axloqiy tarbiyaning aynan mana shu sohasida axloqiy va intellektual tarkibiy qismlar o'rtasidagi munosabatlar ta'kidlangan. shaxsiyat eng ajralib turadi.

Tuyg'ular va ongning bunday o'zaro ta'siri S.A. Kozlovaning vatanparvarlik tarbiyasi kontseptsiyasida to'liq aks ettirilgan. U shaxs rivojlanishining barcha jabhalarini: axloqiy, mehnat, aqliy, estetik va jismoniy bir butunlikka birlashtirgan vatanparvarlik tuyg'usining integratsiyasiga asoslanadi. Bu bizga vatanparvarlik haqida o'z namoyon bo'lishining barcha shakllarida his-tuyg'ular va ongning kombinatsiyasini o'z ichiga olgan murakkab axloqiy sifat sifatida gapirishga imkon beradi. S.A. Kozlova vatanparvarlik tarbiyasining asosi axloqiy tarbiya mexanizmi ekanligini ko'rsatdi. Demak, vatanparvarlikni shakllantirish nafaqat bilim orqali, balki hissiyotlar orqali ham, ayniqsa, bola rivojlanishining dastlabki bosqichlarida mumkin, deb taxmin qilish mumkin. Axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasi o'rtasidagi munosabat zarurligini ko'plab tadqiqotchilar (S.A.Kozlova, L.I.Belyaeva, N.F.Vinogradova va boshqalar) ta'kidlaganlar.

Otalar merosiga murojaat qilish, ajdodlar madaniyatini, xalq tarixini, uning madaniyatini o'rganish, ularning fikricha, maktabgacha yoshdagi bolalarda o'z ona yurtiga hurmat va muhabbatni, shuningdek, o'zi yashayotgan zamin bilan faxrlanishni tarbiyalaydi. Yosh avlodni ma'naviy-axloqiy, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, shubhasiz, hozirgi davrning eng dolzarb vazifalaridan biridir. Axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasi ijtimoiy ongning eng muhim unsurlaridan biri bo'lib, har qanday jamiyat va davlatning barkamolligi, avlodlar davomiyligining asosi aynan shundan iboratdir. Axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasini bir qator sabablarga ko'ra eng qiyin yo'nalishlardan biri deb hisoblash mumkin: .maktabgacha yoshdagi davrning xususiyatlari; .zamonaviy dunyoda "vatanparvarlik" tushunchasining ko'p qirraliligi; .kontseptsianing, nazariy va uslubiy ishlanmalarning yo'qligi (ko'pgina tadqiqotlarning o'ziga xos xususiyati faqat muammoning ayrim jihatlarini hal qilishdir).

REFERENCES

112. Ганиева, Д. (2022). ВЛИЯНИЕ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ НА ФОРМИРОВАНИЕ ОБЩЕСТВЕННОГО СОЗНАНИЯ У ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 1(5), 443-450.
113. Muqimovna, G. A. D. (2022). THE IMPACT OF MEDIA ON THE FORMATION OF SOCIAL CONSCIOUSNESS IN OLDER PRESCHOOL CHILDREN. *Conferencea*, 129-134.
114. Ganieva, D. (2022). On Syncretic and Polyfunctional Properties of Uzbek and English Participles. *International Journal of Social Science and Human Research*, (5), 1040-1046.
115. Muqimovna, G. D. (2022). General questions of the module of special pedagogy: categories of children in need of special support. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(12), 94-98.
116. Mukimovna, G. D. (2022). COOPERATION OF THE PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION WITH THE FAMILY IN PREPARING THE CHILD FOR SCHOOLING. *Open Access Repository*, 9(11), 245-249.
117. Muqimovna, G. A. D. (2022). TRENDS IN THE MODERN APPROACH TO PRESCHOOL EDUCATION: PARADIGMS. *Conferencea*, 135-139.
118. Азизова, З. Б., & кизи Абдуразакова, З. А. (2023). БОЛАЛАРДА ХАЛҚ ОҒЗАКИ ИЖОДИ ВОСИТАСИДА МИЛЛИЙ ҒУРУР ҲИССИНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ОИЛАНИНГ ЎРНИ. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, 2(9), 41-53.
119. Azizova, Z. B. (2023). МАКТАБГАЧА ТАЛИМ YOSHIDA BOLALARGA ERTAK VA HIKOYALAR AYTIB BERISH USULLARI. *Экономика и социум*, (1-1 (104)), 4-7.
120. Bakhodirovna, A. Z. (2022). SOCIAL FACTORS INFLUENCING THE FORMATION OF PERSONALITY. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 14(7).
121. Azizova, Z. B., & Karimova, D. (2022). SOFTWARE AND METHODOLOGICAL SUPPORT OF INCLUSIVE EDUCATION IN A PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION. *International Academic Research Journal* Impact Factor 7.4, 1(6), 171-177.
122. Каримова, Ш. Б. (2023). ХАЛҚ ҚЎШИҚЛАРИ ВА ЎЙИНЛАР БОЛАЛАРДА МИЛЛИЙ ҒУРУР ҲИССИНИ ТАРБИЯЛАШ ВОСИТАСИ СИФАТИДА. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, 2(9), 68-85.
123. Baxtiyarovna, K. S. (2022). MECHANISMS FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVITY OF TEACHERS-EMPLOYEES OF THE PRESCHOOL EDUCATION SYSTEM. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(11), 465-467.

124. Baxtiyarovna, K. S. (2022). THE USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN ACHIEVING A HIGH QUALITY INDICATOR IN THE FIELD OF PRESCHOOL EDUCATION. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(11), 492-496.
125. Bakhtiyarovna, K. S. (2022). PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR ACQUAINTANCE OF PRESCHOOL CHILDREN WITH MONUMENTS OF NATIONAL ARCHITECTURE IN THE EDUCATION OF PATRIOTISM. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(05), 119-125.
126. Каримова, Ш. (2022). ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ДЛЯ ОЗНАКОМЛЕНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ С ПАМЯТНИКАМИ НАЦИОНАЛЬНОЙ АРХИТЕКТУРЫ В ВОСПИТАНИИ ПАТРИОТИЗМА. Yosh Tadqiqotchi Jurnal, 1(5), 451-458.
127. Maxammadjonova, S., & Muminova, G. (2022). REASONS OF IMPLEMENTATION OF ENGLISH TO ALL SPHERES IN UZBEKISTAN. Science and innovation, 1(B8), 1210-1212.
128. Baxodirovna, M. G. (2022). DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL SKILLS OF STUDENTS OF THE DIRECTION OF HIGHER EDUCATION PRESCHOOL EDUCATION. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(11), 508-510.
129. Баходировна, М. Г. (2022). Проблемы Развития Профессиональной Компетентности Педагогов-Воспитателей Дошкольных Образовательных Организаций В Процессе Повышения Квалификации. Miasto Przyszłości, 29, 152-154.
130. Muminova, G. (2022). HONORARY WOMEN IN UZBEK ART. Science and Innovation, 1(6), 244-247.
131. Malikovna, N. G., & Bakhodirovna, M. G. (2022). EDUCATION OF CHILDREN IN THE SPIRIT OF PATRIOTISM AND FRIENDSHIP OF PEOPLES IN THE FAMILY. International Journal of Early Childhood Special Education, 14(7).
132. Baxodirovna, M. G. (2022). METHODOLOGICAL MEANS OF PRESCHOOL EDUCATION MANAGEMENT. Yosh Tadqiqotchi Jurnal, 1(5), 596-600.
133. Muminova, G., & Maxammadjonova, S. (2022). REASONS OF IMPLEMENTATION OF ENGLISH TO ALL SPHERES IN UZBEKISTAN. Science and innovation, 1(B8), 1940-1943.
134. Mamayusupova, D. B., & Gofurov, M. R. (2020). THE CONCEPT OF RELIGIOUS TOLERANCE IN THE PROCESS OF SPIRITUAL FORMATION OF SOCIETY. Theoretical & Applied Science, (6), 253-256.
135. Мамаюсупова, Д. Б. (2021). Теоретико-методические основы и объективная необходимость развития государственно-частного партнерства в Узбекистане. Бюллетень науки и практики, 7(10), 311-321.

136. Мамаюсупова, Д. (2021). Туристик кластерни ташкил қилишда давлат-хусусий шериклигининг концептуал асослари. Экономика и образование, (4), 408-414.
137. Dilovarkhon, M. (2021). Legal Framework for Development of Touristic Potential Based on Public-Private Partnership. Бюллетень науки и практики, 7(5), 356-361.
138. МАМАЮСУПОВА, Д. Б. (2021). БЮЛЛЕТЕНЬ НАУКИ И ПРАКТИКИ. БЮЛЛЕТЕНЬ НАУКИ И ПРАКТИКИ Учредители: Овечкина Елена Сергеевна, 7(10), 311-321.
139. Мамаюсупова, Д. Б. (2019). МЕҲНАТ МИГРАЦИЯСИ ВА ХОТИН-ҚИЗЛАР. ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ, (16).
140. Ravshanbek, J. (2022). CREDIT-MODULE SYSTEM, ITS BASIC PRINCIPLES AND FEATURES. Yosh Tadqiqotchi Jurnali, 1(4), 304-309.
141. O'G'Li, J. R. M. (2022). METHODS OF ORGANIZING INDEPENDENT STUDY OF STUDENTS IN THE CREDIT-MODULE SYSTEM. Ta'lim fidoyilari, 25(5), 93-97.
142. Jumaboyev, R. M. (2023). METHODOLOGY FOR TEACHING INFORMATION CULTURE TO STUDENTS IN THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION. Академические исследования в современной науке, 2(8), 126-134.
143. Jumaboyev, R. M. (2023). ANALYSIS OF THE SYSTEM OF GRANTING ACADEMIC AND FINANCIAL INDEPENDENCE TO FOREIGN UNIVERSITIES. Академические исследования в современной науке, 2(8), 135-145.
144. Maxamadyusuf o'g'li, J. R. (2022). METHODS OF ORGANIZING INDEPENDENT STUDY OF STUDENTS IN THE CREDIT-MODULE SYSTEM. Conferencea, 33-37.
145. Jumaboyev, R. (2022). METHODS OF ORGANIZING INDEPENDENT STUDY OF STUDENTS IN THE CREDIT-MODULE SYSTEM. In International Conference on Research in Humanities, Applied Sciences and Education Hosted from Berlin, Germany. International Conference on Research in Humanities, Applied Sciences and Education Hosted from Berlin, Germany.
146. Jumaboyev, R. (2022). CREDIT-MODULE SYSTEM, ITS BASIC PRINCIPLES AND FEATURES. Pedagoglar.
147. Jumaboyev, R. (2021). TEACHING STUDENTS TO CRITICAL THINKING IN THE EDUCATIONAL PROCESS AND ORGANIZING INDEPENDENT EDUCATION. Scienceweb academic papers collection.
148. кизи Алибоева, Н. М., & Хошимов, Д. (2022). Таклидий сўзларни типологик ўрганиш муаммолари. Science and Education, 3(3), 380-382.